

76. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego

Dnia 1 sierpnia 1944 r. na mocy rozkazu Komendanta Głównego Armii Krajowej (AK) gen. Tadeusza „Bora” Komorowskiego rozpoczęło się Powstanie Warszawskie o godz. 17, tzw. godzinie „W”. Działanie zbrojne miało na celu wyzwolenie Warszawy spod niemieckiej okupacji przed wkroczeniem Armii Czerwonej, przed którą AK oraz Polskie Państwo Podziemne miało wystąpić w roli gospodarza.

Zdaniem historyków badających okres II wojny światowej, Powstanie Warszawskie miało ogromne znaczenie z politycznego punktu widzenia. Polskie Podziemie Niepodległościowe zademonstrowało dążenie do odzyskania niepodległości oraz walkę o suwerenne państwo, nie czekając na działania ofensywne wojsk sowieckich, które pokonując Niemców zajęły połowę ziem przedwojennej II Rzeczypospolitej. Na terenach zajętych przez Armię Czerwoną żołnierze Armii Krajowej byli rozstrzeliwani, część z nich została deportowana w głąb ZSRR, a pozostali siłą wcieleni w szeregi Ludowego Wojska Polskiego. Dowództwo AK miało tego świadomość, co było jednym z powodów podjęcia decyzji o samodzielnym wyzwoleniu stolicy.

Stosunek sił obydwu stron sprzyjał nieprzyjacielowi. Oddziały niemieckie liczyły ok. 50 tys. żołnierzy wyposażonych w broń pancerną, moździerze, haubice, działka przeciwpancerne oraz mogły liczyć na wsparcie lotnictwa wojskowego. Wojska powstańcze dysponowały zblizoną liczbą żołnierzy, jednak ich słabą stroną było uzbrojenie, którego brakowało. Powstańcy broń przeciwpancerną musieli zastąpić butelkami zapalającymi („koktajlami Mołotowa”), granatami, lub nielicznymi granatnikami przeciwpancernymi. Co więcej, splot kilku wydarzeń spowodował, że skromne konspiracyjne zapasy broni i amunicji zostały poważnie uszczuplone jeszcze przed wybuchem Powstania. Komenda Główna AK przekazała znaczne ilości broni i amunicji oddziałom walczącym w ramach akcji „Burza” na wschodnich ziemiach okupowanego kraju.

Powstanie było zrywem młodych ludzi. O wyzwolenie stolicy oprócz żołnierzy AK, walczyli młodzi harcerze zajmujący się roznoszeniem meldunków między poszczególnymi dowództwami, a dziewczęta służyły jako sanitariuszki i łączniczki. Ich starsi koledzy walczyli z bronią w ręku na powstańczych barykadach.

Powstanie Warszawskie przetrwało 63 dni. Armia Krajowa wykończona prowadzeniem samotnej walki z przeważającymi siłami niemieckimi zdecydowała o poddaniu się podpisując akt kapitulacji dnia 3 października 1944 r.

Po dwumiesięcznych walkach straty poniesione wśród walczących liczyły ok. 16 tys. zabitych i zaginionych, 20 tys. rannych i 15 tys. wziętych do niewoli. W wyniku nalotów, ostrzałów z artylerii oraz masakr urządzanych przez oddziały niemieckie zginęło od 150 tys. do 200 tys. cywilnych mieszkańców stolicy. Na skutek walk powstańczych oraz systematycznego wyburzania miasta przez Niemców większość zabudowy lewobrzeżnej Warszawy uległa doszczętnemu zniszczeniu, w tym setki bezcennych zabytków oraz obiektów o dużej wartości kulturalnej i duchowej.

W Białymstoku o godz. 17 dla uczczenia pamięci Powstania Warszawskiego zostanie uruchomiona syrena alarmowa.

Cezary Rutkowski

